

Олег Натаров,

мол. наук. співроб. відділу політологічного аналізу СІАЗ Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

РОЛЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

Стаття присвячена розкриттю значення діяльності бібліотек у формуванні правової культури. Проаналізовано, зокрема, сучасний стан інформування в правовій сфері користувачів бібліотечними установами. Акцентовано такі переваги наукової бібліотеки в організації підтримки розвитку правової культури як органічне поєднання її фондів, включаючи доступ до Інтернет, кваліфікованих кадрів та інфраструктури з обслуговування читачів.

Ключові слова: правова культура, правове виховання, бібліотечні установи, діяльність бібліотек, правове інформування.

В основу розбудови української державності Конституцією покладена концепція демократичної, соціальної, правової держави, що відповідає вимогам сучасної теорії і практики конституціоналізму. Однак проголошенням демократичного, соціального й правового статусу України законодавець не стільки констатував реальний стан держави, скільки висловив прагнення і створив конституційні передумови для подальшої реалізації названих принципів. У свою чергу розвиток України як демократичної, соціальної і правової держави неможливий поза правовою культурою кожного з її громадян, яка обумовлює загальну повагу до права в суспільстві, культивування принципу верховенства права і, отже, реальне функціонування всіх інших інститутів держави.

У сучасному українському суспільстві особливо значна роль надається правовій культурі у сфері розбудови правової держави. Кожний громадянин України має розуміти спадкоємність нової стратегії нашої держави, усвідомити специфіку нового стану розвитку суспільства, свідомо брати участь у проведенні політичної та правової реформ, які потребують високого рівня правової культури громадян. Ідеться про таку правову культуру, яка б відповідала викликам глобалізаційних процесів, європейському вибору України, власним історичним традиціям, духовності нашого народу, служила б гарантом розбудови правової, соціальної держави.

Незважаючи на позитивні тенденції зростання політичної активності населення, інтересу до демократичних перетворень, гуманістичних цінностей, до права та його ролі в процесі реформування суспільства, поки що рівень правової культури нашого народу залишається незадовільним, не відповідає вимогам сучасних демократичних перетворень. Так, протягом останніх років спостерігається певна тенденція зростання ролі адміністративного впливу на процеси реформування суспільства, відроджуються окремі елементи силових, командних методів розв'язання складних проблем державного будівництва, що показує невисокий рівень правової культури не лише населення країни, а й посадових осіб, парламентарів та урядовців. Загалом, такий стан у державі провокує суспільство до нестабільності, гальмує проведення демократичних реформ, загрожує національній безпеці України, її суверенітету та незалежності. Правова культура має сприяти розв'язанню цих проблем, стати умовою демократизації усіх сфер суспільного життя, наближенню до європейських стандартів демократії, стати гарантом забезпечення стабільності розвитку України як демократичної, правової, соціальної [11, с. 3].

Дослідження правової культури, як важливого елемента правової системи і як чинника, що впливає на становлення й розвиток державності загалом, здійснювали вчені-правознавці С. Алексєєв, В. Бабкін, О. Зайчук, М. Матузов, І. Осика, В. Селіванов, Р. Сербін, Ю. Шемшученко та ін. Поняття правової культури тісно пов'язане з такими поняттями, як правосвідомість, правова поведінка, правове виховання, які в різний час досліджували науковці М. Козюбра, В. Копейчиков, В. Кудрявцев, Г. Мурашин, В. Сальников та ін.

Мета статті – визначити роль і можливості використання ресурсів сучасної бібліотеки у формуванні правової культури.

Правова культура – це своєрідна система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу й відображають у правовій формі стан свободи особи, інші найважливіші соціальні цінності. Складовими правової культури як соціального явища є рівень засвоєння членами суспільства правових цінностей (правових норм і приписів, навичок правомірної поведінки, поваги до права тощо), ступінь оволодіння ними і практичного їх застосування в житті [14, с. 168–169].

Залежно від носія правової культури в юридичній науці розрізняють три її види: правову культуру суспільства; правову культуру особи; правову культуру професійної групи.

Правова культура суспільства – це різновид загальної культури, який становить систему цінностей, що досягнуті людством у галузі права

і стосується правової реальності даного суспільства. Структура правової культури суспільства включає: 1) культуру правосвідомості – високий рівень правосвідомості, що містить оцінку закону з позицій справедливості, прав людини; 2) культуру правової поведінки – правову активність громадян, яка виражається в правомірній поведінці; 3) культуру юридичної практики – ефективну діяльність законодавчих, судових, правозастосовних, правоохоронних органів.

Правова культура особи – це обумовлені правовою культурою суспільства ступінь і характер прогресивно-правового розвитку особи, які забезпечують її правомірну діяльність. Правова культура особи включає: 1) знання законодавства (інтелектуальний зріз). Поінформованість була і залишається важливим каналом формування юридично зрілої особи; 2) переконаність у необхідності і соціальній корисності законів і підзаконних актів (емоційно-психологічний зріз); 3) уміння користуватися правовим інструментарієм – законами та іншими актами – у практичній діяльності (поведінковий зріз).

Правова культура особи характеризує рівень правової соціалізації члена суспільства, ступінь засвоєння та використання ним правових начал державного й соціального життя. Правова культура особи означає не тільки знання і розуміння права, а й правові судження щодо нього як про соціальну цінність, і головне – активну роботу з його здійснення, зі зміцнення законності й правопорядку.

Нарешті правова культура професійної групи, або професійна правова культура, – одна з форм правової культури суспільства, притаманна тій спільності людей, що професійно ведуть юридичну діяльність, яка потребує фахової освіти й практичної підготовки [12, с. 469–470].

Одним з найважливіших шляхів становлення й розвитку індивідуальних і загальносуспільних правової свідомості та правової культури є правове виховання населення, тобто діяльність фізичних і юридичних осіб, спрямована на формування у людей високого рівня правової свідомості та правової культури. Необхідність організації правового виховання зумовлена розбудовою правової держави, існування якої немислиме без відповідного рівня правової культури її громадян, трансформацією правової системи, необхідністю подолання правового нігілізму та правової неграмотності.

Систему правового виховання (сукупність основних частин правовиховного процесу, яка забезпечує його певний порядок і організацію) становлять такі елементи: 1) суб'єкти – державні органи, організації, спеціально уповноважені державою особи, що здійснюють правовиховну

діяльність; 2) об'єкти – виховувані громадяни або громадські групи; 3) сукупність правовиховних заходів, певних способів і засобів.

Правовиховні заходи в юридичній науці зображають у вигляді сукупності способів і засобів правового виховання. До способів правового виховання належать: правова освіта (або інакше: правовий всеобуч); правова пропаганда; юридична практика державних органів та інших організацій; правомірна поведінка громадян, їх особиста участь у здійсненні (реалізації) та охороні правових норм; самовиховання.

Серед засобів правового виховання виділяють: 1) нормативно-правові акти, акти застосування норм права; 2) ознайомлювальні й роз'яснювальні матеріали про правові акти в пресі; 3) правові радіо- і телевізійні журнали типу «Право», «Закон» та ін., які систематично інформують про законодавчі й інші нормативні акти України, діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової влади, органів юстиції, а також про стан правопорядку, боротьби з правопорушеннями тощо; 4) юридичні газети, метою яких є поширення правових знань; 5) організаційно-освітні: прес-конференції, брифінги, зустрічі, лекції, бесіди, семінари, вечори питань і відповідей, консультації та ін.

Механізм правового виховання – це порядок перенесення правових ідей і настанов, що містяться в суспільній правосвідомості, у свідомість виховуваних (особи, громадської групи). До елементів механізму правового виховання включають: 1) суспільну правосвідомість; 2) систему норм права; 3) способи і засоби правового виховання; 4) правосвідомість виховуваних, яких необхідно збагатити правовими ідеями і настановами, що містяться в суспільній правосвідомості. При цьому стрижневою ниткою, яка пов'язує всі ланки механізму правового виховання, є правова інформація. Результатом дії механізму правового виховання є рівень правової вихованості особи, її правова культура [12, с. 481–484].

Важливу роль у формуванні правової культури (суспільства, особи, професійної групи) відіграє бібліотека – інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотек.

Роль бібліотечних установ набуває істотного значення з огляду на їх традиційно значний вплив у справі масового інформування населення, їх здатність забезпечити доступ до сучасних інформаційних ресурсів практично всіх верств населення; збереження серйозної організаційної структури та матеріальної бази; залучення інформаційно-аналітичних

центрів бібліотек до надання допомоги різним соціальним та державним інститутам у високо-продуктивному використанні інформації.

Крім того, важливими конкурентними перевагами бібліотек є: системність, фундаментальність та науковість, що визначає авторитетність бібліотечних установ, які гарантують користувачу якість свого інформаційного продукту. Інша важлива риса, якою характеризується діяльність бібліотечних установ, це їх незалежність, у силу чого сучасна бібліотека може претендувати на експертний статус. Бібліотеки поступово стають системоутворювальним компонентом соціально-культурної інфраструктури, формуючи навколо себе особливе культурне й інформаційно-комунікативне середовище, і, таким чином, перетворюючись із книгозбірень на центри формування громадської думки, сприяючи, зокрема, зміцненню національної самосвідомості суспільства [13, с. 66].

Ставлення міжнародної спільноти до ролі публічних бібліотек у розвитку демократії демонструє Маніфест Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, де, зокрема, сказано, що «свобода, процвітання і розвиток суспільства та особистості є основними людськими цінностями. Але їх можна набути лише за умови, що добре інформовані громадяни матимуть можливість користуватися своїми демократичними правами і відігравати активну роль у суспільстві. Конструктивна участь і розвиток демократії залежать від достатнього рівня освіти й вільного і необмеженого доступу до знань, ідей, культури та інформації. Публічна бібліотека, відкриваючи доступ до знань, на місцях забезпечує основні можливості для безперервної освіти, самостійного прийняття рішень і культурного розвитку особистості або соціальних груп» [4].

У свою чергу, затверджений у серпні 2012 р. Радою Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) Кодекс етики для бібліотекарів та інших інформаційних працівників проголошує, що «надання інформаційних послуг в інтересах соціального, культурного та економічного процвітання суспільства – основа бібліотечної справи», а «основна місія бібліотекарів та інших інформаційних працівників – забезпечувати всім доступ до інформації задля власного розвитку, освіти, культурного збагачення, дозвілля, економічної діяльності, поінформованої участі та розширення демократії» [7, с. 8]. А в Декларації про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу (Глазго, 2002 р.) ІФЛА наголошує на тому, що, забезпечуючи своїм користувачам доступ до релевантних ресурсів і послуг без обмежень і цензури, через придбання, зберігання та забезпечення доступу до найширшого розмаїття матеріалів, що віддзеркалюють плюралізм і різноманітність суспільства,

бібліотеки та інформаційні служби роблять внесок у розвиток та підтримку інтелектуальної свободи, допомагають охороняти демократичні цінності та загальні громадянські права [1].

Сьогодні зростає значення бібліотечних установ як важливих соціальних інструментів розвитку правової держави та демократичного суспільства в умовах інформатизації та активного впливу на його еволюцію процесів глобалізації.

Сучасні бібліотеки активізували діяльність у сфері політико-правових інформаційних обмінів. Мова йде, зокрема, про формування баз даних та інших інформаційних ресурсів правового характеру, проведення наукових досліджень та інформаційно-аналітичної роботи з питань політико-правової проблематики, надання юридичної консультативної допомоги тощо. Серед зарубіжних бібліотек, діяльність яких передбачає істотну правову складову, можна виділити Бібліотеку Конгресу США (The Library of Congress), в організаційній структурі якої передбачено Дослідницьку службу Конгресу, покликану забезпечувати законодавчий процес вичерпними, достовірними, об'єктивними, авторитетними й конфіденційними, за необхідності, дослідженнями. Бібліотека Конгресу водночас надає інформаційне забезпечення виконавчій владі і судовій системі, виконує функції агентства з авторських прав США (Бюро реєстрації авторських прав є структурним підрозділом бібліотеки). Для забезпечення органів влади всіх рівнів всебічними дослідженнями в галузі права і надання юридичних довідкових послуг функціонує ще один підрозділ Бібліотеки Конгресу – Юридична бібліотека.

Привертає увагу досвід роботи бібліотек у галузі правового інформування на міжнародному рівні, зокрема, EUROLIB – організації інституційних бібліотек ЄС (Organization of EC institutional Libraries). Мережа EUROLIB об'єднує понад 40 установ – спеціалізованих бібліотек, створених для обслуговування органів об'єднаної Європи, таких як Центральна бібліотека Європейської комісії, бібліотеки Суду ЄС, Комітету регіонів ЄС, Європейського поліцейського коледжу та ін.; допоміжних установ ЄС у галузі інформаційного обслуговування, таких як Центр перекладів для органів Європейського Союзу чи Відділ життєвого циклу інформації та відділ інформаційних технологій Ради Європи; наукових центрів – дослідження євроінтеграції у віртуальному середовищі, Європейської дослідницької ради; центрів інформування громадськості тощо. Усі ці установи, розташовані в різних країнах Європи, зосереджені на вирішенні спільних завдань інформаційного обслуговування органів, що становлять інституційну структуру ЄС. Важливою

функцією EUROLIB є забезпечення бібліотечного форуму Європейського співтовариства для обміну досвідом і передовою практикою; поширення обізнаності про внесок європейських бібліотек у роботу установ, які вони обслуговують [8, с. 171, 173–174].

В Україні у 1990-ті роки сформувалося кардинально нове бачення розвитку бібліотечної діяльності, визначення її завдань і цілей у задоволенні інформаційних потреб українського суспільства. Такі зміни пов'язані зі становленням суверенної української державності, відродженням національної духовності, розбудовою демократичного суспільства, зростанням значення й самобутності різноманітних соціальних структур у суспільстві, інформатизацією суспільної діяльності, переосмисленням значення інформації у розвитку суспільних відносин [6, с. 490].

Процеси розбудови України як демократичної держави, її органічне входження у світовий правовий та інформаційний простір обумовили зростання суспільної потреби в ефективному комплектуванні та використанні бібліотечних фондів, організації системи інформування з допомогою сучасних електронних інформаційних технологій. Пріоритетного значення в цих умовах закономірно набула сфера правового інформування, від якісної організації якої залежить розвиток принципово нових можливостей для становлення правової держави та громадянського суспільства, удосконалення взаємовідносин між державою, органами влади, самоврядування та суспільством.

Діяльність бібліотечних установ різного відомчого підпорядкування спрямована зокрема на підвищення рівня правової підготовки населення, насамперед учнівської та студентської молоді, громадян, які перебувають на державній службі, обрані народними депутатами України, депутатами місцевих рад, викладачів правових дисциплін та журналістів, які висвітлюють правову тематику; створення належних умов для набуття громадянами знань про свої права, свободи і обов'язки; широке інформування населення про правову політику держави та законодавство; забезпечення вільного доступу громадян до джерел правової інформації; удосконалення системи правової освіти населення, збереження та розвиток вітчизняних традицій у цій сфері.

Адекватною відповіддю на суспільні інформаційні запити є створення спеціалізованих бібліотек, зокрема правових. Електронна бібліотека правової тематики передбачає об'єднання інформаційних ресурсів різних бібліотек, що мають у своєму розпорядженні різноманітні колекції літератури з правових наук та періодики зазначеного напрямку з метою їх раціонального та якнайповнішого використання в освіті, проведенні

наукових досліджень, здійсненні іншої діяльності. Головна мета створення будь-якої електронної бібліотеки правового змісту – підвищення правової освіченості та культури суспільства [2, с. 13].

Зокрема, ефективну діяльність у сфері правового інформування здійснюють структурні підрозділи Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, Національна юридична бібліотека, Фонд Президентів України. Національна юридична бібліотека (НЮБ) забезпечує акумуляцію документально-інформаційних ресурсів (книжок, документів та інших носіїв інформації), які містять правову інформацію (сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення, їх профілактику і боротьбу з ними тощо). Основними завданнями НЮБ є: забезпечення правовою інформацією працівників органів державної влади, спеціалістів-правників, науковців, студентів, представників дипломатичного корпусу і міжнародних неурядових організацій та поширення правових знань серед населення; надання довідково-консультаційної допомоги; систематизація та аналіз матеріалів, які містять правову інформацію [9].

Серед інформаційно-аналітичної продукції НЮБ можна виділити бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу правової електронної інформації «Громадська думка про правотворення», інформаційно-аналітичний бюлетень «Безпека підприємництва», «Влада для громадян» (юридичні роз'яснення).

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) – структурний підрозділ НБУВ, створений для введення в широкий суспільний обіг матеріалів фондів НБУВ, моніторингу й опрацювання зростаючих інформаційних потоків, удосконалення інформаційно-аналітичного обслуговування суспільних інститутів України. Поміж продукції СІАЗ слід виокремити інформаційно-аналітичний журнал «Україна: події, факти, коментарі» (видання присвячене висвітленню й аналізу найактуальніших подій суспільного життя в економічній, політичній та соціальних сферах, проблемам ефективності державотворчого процесу в Україні, постійною рубрикою журналу є «Правові питання»); «Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів «Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності» (матеріали випусків у відповідних рубриках висвітлюють новини про діяльність Конституційної Асамблеї (КА), позиції членів КА стосовно вдосконалення конституційного процесу, експертні оцінки щодо різних аспектів

реформування Основного закону, аналітичні огляди співробітників відділу та інших аналітичних підрозділів НБУВ, ставлення до процесу реформування Конституції владних структур та окремих політиків, політичних партій і громадських організацій, новини конституційних процесів зарубіжних країн, а також фонди НБУВ відповідної тематики); «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки» (інформаційно-аналітичний бюлетень інтернет-ресурсів, у якому представлені матеріали з питань розвитку соціальних мереж, їх взаємодії з бізнесом, проблеми захисту даних, вплив мереженого спілкування на особистість, а також проблеми суспільної безпеки) та ін.

Слід зазначити, що серед замовників інформаційно-аналітичної продукції СІАЗ та НЮБ – найвищі та регіональні управлінські структури, наукові установи, громадські організації. Зокрема, у 2012 р. відбулося підписання Угоди про співробітництво між Конституційною Асамблеєю та Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського НАН України (у 2013 р. НБУВ підготовлено 12 випусків бюлетеня інформаційно-аналітичних матеріалів «Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності»; на сайті НБУВ функціонує електронна бібліотека «Конституційна Асамблея», що висвітлює діяльність Конституційної Асамблеї, конституційне законодавство і конституційний процес в Україні та зарубіжних країнах).

На підвищення рівня правової культури суспільства спрямована діяльність Центру правової інформації Національної парламентської бібліотеки України (НПБУ). Основне завдання центру – розширення можливостей вільного доступу громадян до інформації правового характеру та вдосконалення процесів обслуговування користувачів правовими ресурсами на основі використання як традиційних, так і нових бібліотечно-інформаційних технологій. Центр правової інформації надає комплекс послуг, зокрема кваліфіковану допомогу користувачам бібліотеки і населенню міста у використанні правових інформаційних ресурсів. Для надання безоплатної юридичної допомоги населенню при Центрі правової інформації Національної парламентської бібліотеки України відкрито Громадську приймальню спільно зі Всеукраїнською спеціальною колегією з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю [9].

Серед бібліотек вищих навчальних закладів України в контексті нашої теми слід звернути увагу на досвід Науково-навчальної бібліотеки Київського університету права НАН України. Бібліотека займає важливе місце в освітній, науковій та інформаційній структурі

університету. Головне завдання бібліотеки – створення, збереження, організація, використання інформаційних ресурсів для забезпечення навчального процесу та науково-дослідної діяльності в галузі правознавства. Колектив бібліотеки, який сформовано з професійних кадрів, спрямовує свою діяльність на надання оперативної, сучасної та повної інформації студентам, аспірантам, професорсько-викладацькому складу університету. З метою отримання додаткової інформації на допомогу навчальному та науковому процесу бібліотека співпрацює з Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського, Національною парламентською бібліотекою України, бібліотеками вищих навчальних закладів України та закордонних партнерських вузів.

Бібліотека Київського університету права надає комплекс інформаційних та довідково-бібліографічних послуг на основі використання змістовного фонду та довідково-пошукового апарату бібліотеки, який містить традиційні та електронні каталоги, картотеки, бібліографічні покажчики та списки. Поряд із традиційними джерелами інформації в обслуговуванні читачів активно використовуються електронні підручники і навчальні посібники, бази даних з окремих галузей права, CD-ROM, ресурси Інтернет [3].

Прикладом ефективної діяльності бібліотек у контексті формування індивідуальної і суспільної правової свідомості та правової культури можна назвати проект зі створення пунктів доступу громадян до інформації органів державної влади в бібліотеках. Ідеться про спеціально облаштовані комп'ютерні місця з підключенням до Інтернету, де користувачі можуть самостійно або за допомогою бібліотекаря отримати доступ до інформації органів влади будь-якого рівня, з відповідними інструкціями-порадами щодо здійснення пошуку інформації, навігаційними ресурсами, бібліографічними списками тощо. Проект започатковано Українською бібліотечною асоціацією в червні 2009 р. у рамках гранту Програми сприяння парламенту України II (ПСП II) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Станом на 10 липня 2013 р. Пункти доступу громадян (ПДГ) діють у 881 бібліотеці, створюючи Мережу ПДГ, яка охоплює всі регіони України. Через мережу поширюється не лише інформація органів державної влади, а й видання інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотек, що є одним з напрямів створення бібліотекою інформаційного середовища правового спрямування, представленого системною сукупністю інформаційно-аналітичних засобів вироблення інформаційних ресурсів та організаційно-

методичного забезпечення, орієнтованою на задоволення потреб користувачів в інформаційних послугах і ресурсах правового характеру [10].

Отже, формування демократичної правової культури суспільства не може відбутися без активного та масштабного правового інформування населення. Діяльність бібліотек сприяє підвищенню загального рівня правової культури та вдосконаленню системи правової освіти населення, набуття громадянами необхідного рівня правових знань, формування у них поваги до права.

Незважаючи на існуючі проблеми, в Україні є бібліотеки, які відповідають сучасним світовим вимогам щодо виконання своїх основних функцій, і в них створено всі умови для достойного інформаційно-бібліотечного забезпечення зацікавлених у такому продукті (учнівської та студентської молоді, представників органів державної влади і місцевого самоврядування, викладачів і науковців, громадських об'єднань тощо).

Разом з тим слід привернути увагу владних структур усіх рівнів до розв'язання вкрай важливих проблем публічних бібліотек, передусім тих, що розташовані в сільській місцевості, для подолання негативних тенденцій скорочення їх мережі, недостатнього виділення коштів на передплату періодики та поповнення бібліотечних фондів, відсутність процесів оновлення застарілої матеріально-технічної бази книгозбірень. Адже підвищення рівня правової культури всіх працівників державного апарату, суспільних та комерційних організацій, громадян має стати важливим наслідком обслуговування правовою інформацією, надання доступу до неї сучасними бібліотечними установами.

Список використаних джерел

1. Декларація про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу, прийнята в Глазго (2002 р.) // Українська бібліотечна асоціація / Документи ІФЛА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ula.org.ua/index.php?id=276>. – Назва з екрана.

2. *Іванова Н. Г.* Електронне інформування в правовій сфері як бібліотечний аспект розвитку інформатизації в Україні (1998–2008 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03 / Н. Г. Іванова ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. – К., 2010. – 16 с.

3. Київський університет права НАН України. Про бібліотеку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kul.kiev.ua/biblioteka/pro-biblioteku.html>. – Назва з екрана.

4. Маніфест ЮНЕСКО Про публічні бібліотеки (1994 р.) [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: http://library.kr.ua/bibsprava/zakon/manifest_unesco.html. – Назва з екрана.

5. Національна парламентська бібліотека України. Центр правової інформації. Про центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nplu.org/article.php?id=34>. – Назва з екрана.

6. *Пальчук В.* Сучасні тенденції розвитку базових функцій інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотек / В. Пальчук // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2013. – Вип. 36. – С. 489–502.

7. *Пашкова В.* Міжнародний Кодекс етики / В. Пашкова // Бібл. планета. – 2012. – № 3. – С. 8–9.

8. *Половинчак Ю.* Зарубіжний досвід представлення бібліотеками досягнень національної правової думки / Ю. Половинчак // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2012. – Вип. 33. – С. 170–178.

9. Про затвердження Положення про Національну юридичну бібліотеку : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2000 р. № 173 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/173-2000-п>. – Назва з екрана.

10. Програма сприяння Парламенту України (ПСП II). Мережа Пунктів Доступу Громадян (ПДГ) до інформації органів державної влади у бібліотеках України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pdp.org.ua/caps>. – Назва з екрана.

11. *Сербин Р. А.* Правова культура – важливий фактор розбудови правової держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / Р. А. Сербин ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2003. – 15 с.

12. *Скакун О. Ф.* Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун ; пер. з рос. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.

13. Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України / [О. С. Онищенко, В. М. Горovий, В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – 224 с.

14. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков [та ін.] ; за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 368 с.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2014.

Oleg Natarov,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

A ROLE OF SCIENTIFIC LIBRARY IN INFORMATIVE PROVIDING OF LEGAL CULTURE DEVELOPMENT

The article is devoted to the revealing of the significance of the libraries in the formation of a legal culture. It is analyzed, in particular, the modern position of informing in the legal sphere by libraries. The benefits of research library in the organization of support of legal culture development are caused by consolidation of its funds, including internet access, skilled professionals and infrastructure for readers.

Keywords: legal culture, legal education, library, library establishments, activities of libraries, legal inform.

Олег Натаров,

мл. науч. сотр. отдела политологического анализа «СИАЗ»

Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

РОЛЬ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ

Статья посвящена раскрытию значения деятельности библиотек в формировании правовой культуры. Анализируется, в частности, современное состояние информирования в правовой сфере пользователей библиотечных учреждений. Акцентируются такие преимущества научной библиотеки в организации поддержки развития правовой культуры, как органическое единство её фондов, включая доступ к Интернет, квалифицированных кадров и инфраструктуры по обслуживанию читателей.

Ключевые слова: правовая культура, правовое воспитание, библиотечные учреждения, деятельность библиотек, правовое информирование.